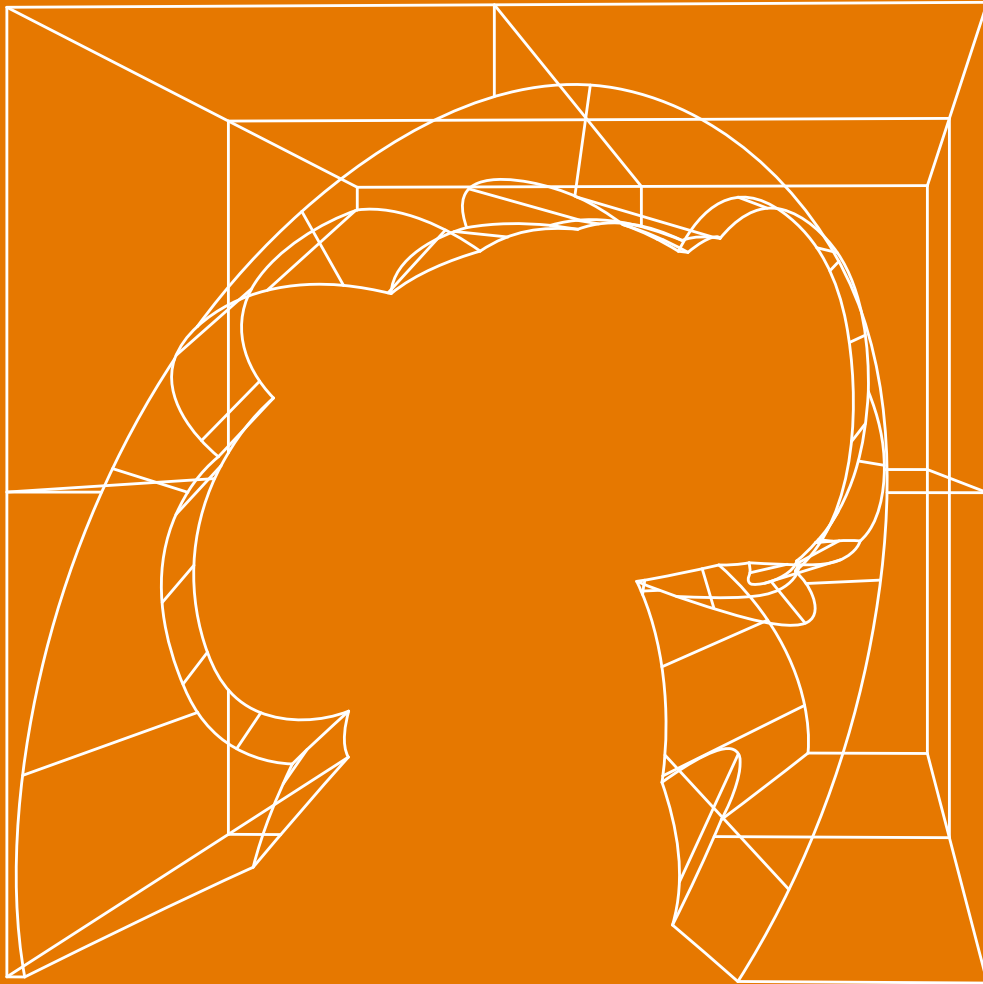

Workshops van Boosting verkleinen
afstand tussen ontwerp en uitvoering

1

Ontwerpen in de Fabriek

Frido van Nieuwamerongen
architect en eigenaar Arconiko architecten
oud-bestuurslid Boosting
initiatiefnemer Ontwerpen in de Fabriek

Met de workshops *Ontwerpen in de Fabriek* wil Boosting ontwerpers het maakproces laten ervaren. Een intensieve samenwerking tussen ontwerpers en makers moet tot nieuwe oplossingen leiden, zo is de overtuiging. Architecten ervaren dat ze minder grip hebben op de uitvoering van hun projecten. De afstand tussen het ontwerp en de uitvoering neemt toe: veel architecten hebben daardoor nauwelijks nog een gevoel bij het maakproces. In de laatste reeks workshops *Ontwerpen in de Fabriek* met het thema Digitaal Vakmanschap, opent zich een nieuwe rol voor de architect. Met een goede beheersing van digitaal ontwerpen én digitaal produceren, wordt de ontwerper de spin in het web van een geïntegreerd bouwproces.

Er is niet altijd een afstand tussen ontwerp en uitvoering geweest. Tot het begin van de Renaissance was het ontwerpen geen aparte taak in het totale bouwproces. Bouwwerken werden door groepen ambachtslieden gebouwd, zonder dat één persoon de overhand had in het ontwerp. Pas in de Renaissance ontstond een werkverdeling waarin het ontwerpen een aparte taak werd. In zijn heldere studie *De architectuur van renaissance, barok en classicisme* (1990) toont Jean Castex overtuigend aan dat Brunelleschi bij de bouw van de Florentijnse Dom de eerste was die zich volledig richtte op het ontwerp en het uitvoeringsproces: “Hij werd de man van de tekening, van het ontwerp, de architect.” (Castex, pagina 41). Met Brunelleschi begint de verwijdering tussen de architect en de bouwplaats. Tot eind negentiende eeuw was de feitelijke afstand echter nog gering. De bouw was lokaal georganiseerd en de architect had nog intensieve bemoeienis met de bouwwerkzaamheden. Hij was weliswaar geen ambachtsman meer, de sterke verbondenheid met het maken bleef aanwezig.

Techniek maakt afstand groter

De komst van auto's, treinen en met nieuwe communicatiemiddelen als post en telefoon maakten het mogelijk om de afstand tussen ontwerpplek en bouwplaats te vergroten. Le Corbusier liet in 1948 het Maison Curutchet voor de Argentijnse chirurg Pedro Domingo Curutchet bouwen in La Plata Argentinië. Tijdens het ontwerpen en het bouwen van deze woning heeft hij nooit de locatie bezocht. Een omstandigheid die vijftig jaar daarvoor nog onvoorstelbaar was. Het lukte Curutchet om met behulp van een lokale architect de woning getrouw naar het in Parijs gemaakte ontwerp van Le Corbusier te realiseren. Maison Curutchet is nu een van de belangrijkste monumenten van het modernisme in Zuid Amerika. Maar er zijn meer ontwikkelingen die de - mentale - afstand tussen architect en bouwplaats de afgelopen eeuw hebben vergroot. Vooral de enorme schaa sprong van de installaties in gebouwen ondermijnde de invloed van de architect op het bouwproces. Begin negentiende eeuw hadden gebouwen nog nauwelijks installaties en werd het binnenklimaat door de architect in het ontwerp 'opgelost'. Honderd jaar later tekende Cuypers de luchtkanalen van het Rijksmuseum direct in het bouwkundig ontwerp. In 2016, weer honderd jaar later, beslaan de installatiekosten al gauw 30 procent van de totale bouwkosten en is een heel